

Kosmopolitisme zomereditie -2

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2019

Geen wij-zij denken

Appiah gaat uit van gebroken spiegels;

“Alle geloof is vals, alle geloof is waar.

Waarheid is de gebroken spiegel, in
Duizend scherven uitgestrooid; ieder
geloofd

Dat hij met zijn scherp het geheel bezit”

Blz. 25 citeert hier Burton de 19de -eeuwse
reiziger.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Verschillende waarden

Film over relatie religie, wetenschap en ethiek.

https://www.ted.com/talks/kwame_anthony_ap_piah_is_religion_good_or_bad_this_is_a_trick_question?language=nl

(15 minuten)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Positivisme en de feiten

“Positivisme = een wijsgerige theorie die stelt
dat wetenschap de enige geldige kennis oplevert
en dat de feiten de enige mogelijke objecten zijn
van kennis.(...) en wijst het metafysisch zoeken
naar het wezen van de dingen af als een
kentheoretische dwaling.” (uit filosofie van a tot z)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Goed en kwaad en positivisme

Goed en kwaad zijn categorieën die zonder een
set aannames onmogelijk zijn.

De objectiviteit van de feiten lijkt een kwestie
van goed empirisch waarnemen, maar daar ligt
het probleem; wat je ziet, is niet wat er is.

Hume schreef al dat er alleen losse elementen
beschreven kunnen worden, de rest is “*custom
and believe*”.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Wat is waar?

Tot de middeleeuwen waren ook in het westen
kennis en ideeën over goed en kwaad aan elkaar
gekoppeld door metafysische aannames.

Sinds Descartes, Locke en Comte (17de en 18^{de}
eeuw) scheiden wij in toenemende mate kennis en
geloof.

Dat is m.b.t. techniek overgenomen in niet-
westerse landen omdat het werkt.

Maar hoe zit het met de waarheid van morele
zaken?

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Feiten en geen feiten

Feit = Waarneming → theorievorming →
hypothese → toetsen → opnieuw waarnemen
→ bijstellen → waarneming (cirkel)

Kennis van de feiten is een proces.

Daarnaast zijn er opvattingen die niet toetsbaar zijn; zingeving, taboes, rituelen, dogma's, persoonlijke voorkeuren. (wel in hun verschijning, maar niet in hun grond)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Morele zaken zijn geen feiten

Morele zaken kunnen alleen feiten zijn in zoverre ze waargenomen worden en meetbaar en vergelijkbaar gemaakt zijn; Indiërs verbranden hun overledenen, Nederlanders hebben meer mobiele telefoons dan Duitsers.

De redenen waarom, het belang dat eraan gehecht wordt, de mate van veranderbaarheid, en of het als goed of kwaad wordt gezien is allemaal geen feit.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Morele zaken en relativisme

Morele zaken zijn belangrijk omdat ze gaan over waarden en die waarden maken deel uit van een gedeelde geschiedenis, opvoeding en identiteitsvorming. Zelfs als je je ertegen verzet doe je dat in het licht van die waarden. (Daarbuiten begrijpt men niet waar je je druk over maakt)

Morele waarden horen bij een context (Kosmopolitisme voorbeeld Darius blz. 34)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Feiten zijn universeel

We vinden elkaar dus gemakkelijker in de feiten dan in de waarden. Het positivisme wil het debat daar graag toe beperken.

Maar wat is een feit; een kaal stukje objectwereld dat, zodra het is beschreven, deel gaat uitmaken van een wereld die bestaat uit mensen met opvattingen over goed en kwaad, over normaal en abnormaal. En zelfs dat wat je wel of niet beschrijft is al gekleurd.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Overtuiging en belang

“Dus overtuigingen kunnen juist of onjuist zijn, redelijk of onredelijk. Maar verlangens worden bevredigd of niet bevredigd.” (K.37)

Overtuigingen kun je van feiten voorzien, verlangens zijn persoonlijk en dus niet objectiveerbaar.

“De rede is de slaaf van de hartstochten” stelt Hume en er is geen toetsing of correctie door feiten mogelijk ten aanzien van fundamentele waarden. (K. 40-41)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Naturalistische drogreden

Hume zei dat het onderscheid tussen 'is' en 'zou moeten' van het allergrootste belang is. En volgens hem kun je niet van *is* naar *zou moeten* komen.

“Omdat we vaak in de verleiding komen om van wat *is* over te stappen naar wat *zou moeten*, heeft deze beweging, net als veel andere waarvan filosofen vinden dat ze niet gerechtvaardigd zijn, een neerbuigende naam gekregen: we noemen haar de *naturalistische drogreden*.” (K. 39)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-2

Verandering door feiten of waarden

Positivisme redeneert dat alleen rekening houden met bekritiseerbare overtuigingen leidt tot tolerantie, maar dat is in zichzelf een subjectieve waarde. (is dus een naturalistische drogreden)

Feiten kunnen verhelderend zijn in allerlei situaties, maar feiten kunnen niet garanderen dat we anderen kunnen overtuigen van onze visie.